

UR "ANNA WENNBERG 1889-1988"

Av Gösta Wennberg

Del 2

UR ANNA WENNBERGS DAGBÖCKER

[...] Den 1 september Fredag (1905) (OM HELGE) (Mamma är nu 16 år gammal). Idag har vi haft upprop. Att tänka sig att jag nu är i 8 klassen. Det är allt lite storståtligt det. När jag gick hemifrån mötte jag Helge. Jag tycker väldigt bra om Helge. Hela aftonen har vi varit ute och dragit.

Den 4 september 1905: O hvad det var längesedan jag såg Helge. Det skulle vara väldigt roligt att veta om Helge tyckte om mig. Det tycker jag förresten är nästan omöjligt.

Den 10 september 1905 Söndag: Jag älskar älskar älskar dig, Helge. — Du vet det inte men jag gör det ändå.

Den 29 december 1905 Fredag (OM LITTERATUR) Ja, nu är julafton förbi. Fick ibland mycket annat "Gösta Berlings saga". Den bästa af alla julklapparne. O, hvad den är härlig. Kajsa och jag ha idag varit och åkt skridskor på Rocksjön. Ganska skojigt. Vi trillade som ärter på isen och slogs sönder våra nedersta ryggkotor närapå. [...]

Måndagen den 8 april 1907 (OM LITTERATUR) Jag läser ganska mycket roliga böcker. Igår fick jag en av moster. Den ska vara mycket fint skriven. Morbror läser högt ur böcker af Maclaren. Det är riktigt härliga böcker. Man får en sådan lust att lefva ett rent, ädelt och oegennyttigt lif när man läser dem. Ja den som bara kunde, men jag är väl nästan den ofullkomligaste människa, som någonsin blifvit skapt. [...]

Fredagen den 20 september (1907) (OM ETT BESÖK PÅ FRAMNÄS) Ja vi ställde just vackert för oss när vi voro på Framnäs. Kvällen innan vi skulle resa — jämt en vecka se'n — sutto Signe [kusin på Salomons sida] och jag inne i pojkarne rum och pratade till kl 12 ungefär. Vi dansade också lite boston och det hörde farbror Gösta [Helges pappa] så att på morgonen efter tog han oss i förhör först mej se'n Signe och till slut pojkarne. Därmed trodde jag att allt prat om den saken var slut men visst icke. Det första han berättade när han kom till Rosenlund var just detta. Ja, man försyndar sig svårt men märkvärdigt nog har jag inte alls några samvetsförebärrelser. Ja våra dagars ungdom den är förskräcklig.

Måndagen den 30 september 1907 (mamma är nu 18 år). (OM BILÅKNING. — FÖRSTA INBJUDAN TILL HENNES 6 ÅR PÅ ROSENLUND) (Det har varit släktnmiddag på Rosenlund). ... Det roligaste med hela bjudningen var i alla fall att vi fingo resa dit och hem på automobil. Man satt så mjukt och det gick som huj. ...

Jag är bjuden att vara på Rosenlund en tid nu i höst. Det ska bli riktigt roligt. Visserligen hade jag tänkt mig att jag skulle få resa till Tyskland men det blir inte förrän på nyåret. Det är inte särskildt roligt att gå hemma och inte ha något bestämdt arbete. [...]

Måndagen den 7 oktober 1907 (OM HJALMAR SÖDERBERGS DOKTOR GLAS) (Hon har bott ett par dar hos Wennbergs i Jönköping). – Hos Wennbergs har jag läst en väldigt konstig bok. Doktor Glas af Hjalmar Söderberg. En äktenskapsskildring och en alldeles gräslig. Troligen och hemskt nog alltför samm. Egentligen borde man inte läsa sådana där böcker för man får en allt annat än glad syn på tingen.

Syster Kerstin

(Längre fram). Kerstin är ett förskräckeligt barn. Jag undrar hvad det ska bli af henne. Allting skriker hon sig till. Och får hon inte som hon vill blir hon rent af hysterisk. Skriker, stampar och väsnas så att man kan nästan tro att huset är fullt af småbarn. Ja, hon borde verkligen komma till nån, som hon finge respekt för. [...]

Onsdagen den 1 april 1908 (Rosenlund – mamma är nu 19 år) (TRÖTT) Ja, jag är här på Rosenlund och mår godt. Inte har jag just så värst mycket att göra och det skulle jag nog inte heller precis orka med, för det minsta jag arbetar lite mer än vanligt så blir jag genast trött.

Då och då kommer Helge på tal, här kallad h, och hon försöker komma ifrån den känslomässiga bundenheten till honom. –

Torsdagen den 2 april 1908: Nu har de där tokerierna gått öfver igen fast man har allt fått strida ganska försvarligt. Jag önskar verkligen att jag sluppe träffa h. åtminstone på ett par år så att det kunde gå om riktigt. Nu hinne lugnet nått och jämt återställas innan det ånyo blir oroat igen för jag kan inte låta bli att tycka om honom för hans gudomliga ögons skull.

Den 20 Juli Tisdag (1909) (OM LIVET) På fredag fyller jag 20 år, det låter nästan som om det inte vore sant och ändå är det rama samma verkligheten att jag har blifvit så gammal. Att de härliga "tom"-åren, då det skulle hända så mycket som aldrig hände, då lifvet skulle komma en till mötes och njutas i fulla drag, men aldrig kom, då solen skulle skina på ens lefnadsväg men aldrig sken, då lifvet skulle leka och allt skulle vara som en dans uppå bara rosor men istället blifvit förvandlat till idel törnen.

Det är med vemod och saknad jag tänker tillbaka på dessa år af hvilka jag hoppats så mycket men hvilka gifvit så lite. Med vemod då jag tänker på huru fort lifvet går och med saknad inte efter de flydda åren utan efter allt som skulle ha händt, som jag skulle ha upplefvat under dessa "tom"-år.

Hvad jag minns väl när jag fyllde 10 år hur jag längtade att jag skulle bli 20 år och jag tyckte att de 10 år som låg framför mig voro oöfverskådliga och underbara. Och nu ha de gått, nu står jag riktigt på tröskeln mellan ungdomen och den mogna åldern och nu är det stor skillnad. Nu önskar jag mig inte längre framåt i tiden och ser på lifvet med förhoppningsfullt troende barnaögon, nu önskar jag mig tillbaka och nu vet jag hvad lifvet och människorna äro.

Jag känner mig bitter, bitter till sinnes och missräknad på allt och önskar att mitt lif måtte bli ett

Annat än hvad det synes blifva. ...

Den 23 juli 1909 skriver mamma att hon varit hos doktorn, "Nu ska jag ligga i tre veckor får jag se om jag blir bra på den kuppen." – Det måste ha varit vid denna tidpunkt man konstaterade arsenikförgiftningen hon talar om i intervjuerna.

Torsdagen den 5 Augusti 1909 (SÄNGLIGGANDE) Ja, idag för en vecka se'n lade jag mig till sängs och se'n i fredags har jag inte smakat en enda bit mat. ... Ligga har varit skönt för jag har varit så trött, så trött så jag har knappast orkat att vända mig i sängen.

Lördagen den 4 September 1909 (PÅ BENEN IGEN) Ja, nu är jag åter på benen. Har varit uppe i snart 2 veckor. Det är så härligt. Jag känner mig också i hufvudsak mycket bättre om bara inte de ständiga nerverna funnes. ... nu är jag ibland så förtviflad så jag bara gråter och gråter.

Söndagen den 2 januari 1910 (OM HELGE) (OM VÅDAN AV KUSINÄKTENSKAP) (Hon skriver om ett kort svärmeri för Gunnar Sermer på hösten, men –). När jag träffade Helge så märkte jag alltför väl att det är honom och ingen annan jag har inhyst i min heligaste hjärtekammare, fast han under långa tider är så väl innelåst och undangömd... [...]

Jag skulle i alla fall aldrig våga gifta mig med Helge. Jag tror inte jag skulle bli lycklig med honom lika lite som jag nu f.t. tror att jag ska kunna bli lycklig utan honom. Man måste ju för resten tänka inte bara på sig själf utan också på det kommande släktet och det kan aldrig vara nyttigt att kusiner gifter sig med hvarandra fast Helge förklarade att det var bara gammalt skrock.

Syster Greta

(1 mars 1910 är hon på Stora Hultrum igen, där hon trivs och är glad).

Den 10 Mars 1910 (OM SYSTER GRETA) Naturligtvis, det är Gretas favorituttryck. Greta hon är en galenpanna af första rang. Glädjen personifierad. Jag skulle vilja ge mycket för att kunna känna mig så sprittande. Man kan riktigt se hur det sprudlar i henne. Det är rätt underligt att från den tysta tomma stillheten komma tillsammans med så mycken ungdom och lif. Det är som om hade jag varit bergtagen...

Fredagen den 22 Juli (1910) (ROSENLUND IGEN) (Mamma fyller 21 år). Det är med helt andra känslor jag går denna födelsedag och detta nya år till mötes än hvad jag gick mitt 20. [...]

Lund den 28 oktober 1910 (OM ÅNGEST) Ja nu är man nere i den hära staden Lund igen [där Lydia bodde]. Tyvärr är det min nervositet som har narrat mig hit. I hela min kropp är en oro, som är nästan outhärdlig. Jag är ibland så trött på livet att jag nästan tycker att det skulle vara en lisa att få lägga mig ned och dö. Jag vet ju att det är så förfärligt orätt att tänka så men ändå jag känner mig så svag och utan all kraft och ändå är varje stund varje minut på dagen en enda oavbruten kamp och strid emot det onda som vill ta herraväldet inom mig.

Rosenlund den 17 Dec. (1910) (SÅ MYCKET BÄTTRE..) Sedan jag sist skrev har en lång tid av kamp och förtvivlan förflutit och jag har kämpat och med Guds hjälp övervunnit det värsta. ..
..Så förtvivlad som jag varit denna höst har jag väl nästan aldrig känt mig ... 0, vad jag är glad att jag är så mycket bättre och på måndag kommer Helge den käre gossen, min käre gosse.. [...]

Tisdagen den 27 Juni 1911 (PAPPA FRIAR TILL MAMMA!) Helge har friat till mig i kväll. Jag kan inte skriva mera det vore helgerån. Jag vet bara att det känns så underligt och var så underligt. Jag kan inte begripa det ännu och han har älskat mig alla dessa år. Tänk om jag hade vetat det.

Sedan är intet skrivet i dagboken förrän 19 oktober 1912. Mamma var senare i England på hösten – tydligen krånglade hennes nerver även då.

Den 19 Oktober 1912 (DEPRIMERAD) (FORTFARANDE PÅ ROSENLUND, 23 år gammal) Det är längesen jag öppnade denna bok och hvarför skulle jag Egentligen skriva. Jag är ju allri annat än bitter och förtvillad och finner hela lifvet vara en enda tröstlös ökenvandring. Jag har själf förstört lyckan för mig och det är bara när Helges personliga inflytande får verka på mej som jag blir lugn glad och lycklig.

Det gör mej så ondt om Helge att han just skulle hålla af mej. Jag är inte värd honom och om han inte skulle själf anse det som den största olycka i världen så skulle jag bryta med honom, men det hade jag nog inte mod till för Helge det är det enda jag har som gör lifvet något värdt att lefva.

Helge är min sol, mitt lif min hela lilla rest af lycka och frid. Hvarför ska jag då allri få vara hos dig Helge. Och du kunde ha gjort mitt lif så ousägligt rikt och lyckligt om du inte hade kommit för sent. Som det nu är så är jag bara ett enda dallrande nervknyte, som endast har förmågan att lida kvar Snart orkar jag ej mera. ... och kring hjärtat sitter en gnagande oro som värker och gnager alltid alltid utan uppehåll och inom mig ropar det efter frid efter lycka efter Helge.

Men ensam går jag här ensam ensam till kropp och själ. Och det värsta är att jag har intet hopp intet lifsmod. Det bästa inom mig det som en gång var ännadt att ta upp kampen med lifvet – det är dött förkolnat. Och här sitter jag nu på dagen är det fem år sedan jag kom hit och gråter Öfver mitt förspillda lif och min oförmåga att kunna lefva. --

Nyårsdagen 1913 Mount Phasant Pulborough Sussex England. Jag orkar inte bära mera. Gode Gud hjälp mig. Anna.

HÄR ÄR DAGBÖCKERNA SLUT.

[...] Mamma och pappa fick vara gifta i jämt 40 år. Pappa omkom i augusti 1953 i en svår bilolycka [...] Brita fann i mammas efterlämnade papper ett "brev" som mamma i sin sorg skrivit till pappa på hösten efter hans död. Jag återger det här:

Den 28 oktober 1953. Hos Stina. Älskade Helge, var är du och hur har du det. Du ser kanske hur jag har det. Det är svårt att veta vilken väg är den rätta för mig att gå. Vill du att jag skall vara kvar på Skeda? Ja, kanske det blir så men i höst gick det inte. Hösten har alltid varit svår för

mig. Kanske värre än vad du förstod. Älskling du vet inte hur jag saknar dig. Det vet ingen. Du vet att jag alltid har sagt att jag inte kunde leva utan dig. Men det går. Allting måste gå.

– Vi hade det så bra tillsammans i synnerhet, när vi var ensamma. Fast vi gick ju var och en sin väg, men vi trivdes i alla fall med varandra. Och du unnade mig allt gott. – Så fint du hade gjort allt i köket tills jag kom hem i våras. Då förtog du dig. Jag tror du hade haft en liten blödning bakom ögat. Det var nog därför du var så trött i somras och ändå var du så glad och nöjd hela sommaren och hade så roligt med ditt snickeri och din målning nere i badhuset.

Den 31 oktober. Allhelgonadagen. Det har varit en svår dag i dag käre Helge, jag saknar dig så och tänker på dig jämt och samt.

Den 4 november. Käre Helge! Ett minne kom för mig i kväll. Från Rosenhunds–tiden på hösten, när det blev tidigt mörkt fuktigt svart. Det var före spårvägens tid d.v.s. den slutade vid undergången. Kusken Svensson brukade hämta farbror och mej i Victorian. Tvättinrättningen vid Vätterstranden denna trista fula byggnad med alla fönster skarpt lysande och allt annat dystert svart och vi på väg mot Rosenlund med sjuka faster Elin ångesten tristessen. Ingen omväxling intet hopp för en ung människa. Ofta ofta ser jag allt detta för mig, det skarpa ljuset tristessen mitt liv just då och så den sakta rullande droskan. Det är ett av mina blyxtminnen. Du tyckte aldrig om när jag talade om Rosenlund, men jag behöver göra mig fri från alla minnen därifrån.